Polner Zoltán

EGYETLEN HANGSZER

Zene, zene: életem.
Tajtékzó fejsze,
tűz-öröm.
Éjszakákat hasigat a fény.
Gyönyörködöm
a hajnalokban.

Arcom levegőbe röpített
szilánkjai
a horizonton parázslanak.
Hová sodortok zöldár
[mezők,
habos akácok, suhogó
[esőktől
rozsdás utak.

Hová sodorsz
[karbidfény
hegedűk foszló
dallama?
Az utcák kezéből éjfélre
kicsusszan a
villamos sikos hala.

Vagyok napjaim sebesült
harcosa, kinek
homlokát fehér kötés fedi.
Lobogva ragyognak rajta
pisztonok és dobok haragos
vércseppjei.

Milyen napsütés zuhog
[itt,
hogy megvirradnak
a kezek?
Szavaid szeretem vakmerő
emlékezet,
szavaid a földről

ahonnan vétetik a kő,
és a madár
és halálos örökségem:
a jóvátehetetlen szerelem,
amely az éggel szemközt
[örökké
lángban áll.

Villanó, banckés zene:
szétdúlsz, kiforgatsz.
Csontomon
nyüzsgő öröm osztozik.
[Testem
már elhagyom
Az évek felhasított

gyomrából gőzölögve
fordulnak ki
nyaraim: áttűnik rajtuk a
végtelen hullámverése,
legendák és látványok ősi
ámulata.

Zene, zöld habarcs zene:
kösd meg szememben
az eget,
őrizz meg zene, mint
[elsüllyedt
lótetemet
a folyó iszapja.

Dér Endre

CSAK ATOM

Kicsi szoba. Napfényes, világos, modern. Az ablak előtt nagy festőállvány, rajta Krisztus-kép. A szoba nagyobbik része állványokkal tele. Az állványokon festmények sokasága. Jobbra a falon nagyszabású kép — egy szeparcú nőt ábrázol. Balra, a falon szintén nagyméretű kép, melyen ugyanaz a szeparcú nő látható karosszékben. Az ablak előtt, a festőállvány mellett kis, kerek asztal; rajta szanaszét festékek, zoknik, könyvek, hamutartók hevernek egymás tetején. Az időtlenség hever itt mindenütt — egymás tetejére dobott holmik alakjában.

A takarítónő reggel becsempészett a lakás egyetlen vázájába két szál virágot. Az utcán, kis útszéli kertből szakított két szál dáliát.

Esteledik. Az öregember megáll az egyik festmény előtt; hangtalanul nézi, majd megerednek a könnyei. A képen a nőalak mintha megelevenedne.

— Hányszor megígérte, hogy nem sír, édesem! — figyelmezteti a Kép.

— Nem tehetek róla, nem tehetek róla! Teljesen kifosztottnak érzem magam a megsemmisülés előtt. Megrepedt az élet. Te ezt nem érted. Ó, ha mégegyszer valamit megérthetnél! Lehet, hogy nem is én vagyok itt. Egyáltalán nem az vagyok, aki voltam...

— Szerettem magát, édesem.

A vénember felzokog.

— Mindig ilyen szépen beszéltél velem. Mindig! Mérhetetlenül gazdag voltál. Csak most tudom igazán, hogy én koldús maradtam nélküled. Felfoghatatlan, hidd el. Tudom, hogy vagy — és mégsem létezel. Elővettem a Bibliádat, figyeld csak, mindjárt felolvasok belőle. Az akarom, hogy úgy tudjak hinni, mint te. Erőt adna nekem most a hit... De nincs bizonyosság! Hogy fogadhattál el mindent úgy, ahogy írva van?! Hogyan csináltad azt, hogy minden voltál, a mindenem voltál... és most sehol sem vagy...? Figyeld csak, mindjárt előkeresem. „Sok királyokat őérettük elvesztettem: Fáraót az ő szolgáival, és minden ő seregit megvertem". Borzasztó, nem? Egy népet azért elpusztítani, hogy a másik fennmaradjon? Nem érted soha, hogy tulajdonképpen egy nemlétező istenről beszél a biblia neked? Egy irodalmi mű — a kor ízlésének és igényének megfelelően írva. Te szegény lélek, ilyen istenben hinni és bizakodni benne... Egy kitalált, kegyetlen istenben... Dolgoznom kell. Ezt a képet megrendelésre csinálom. Tudod csak azért vállaltam el, mert te nagyon szeretted a Krisztus-képeket. Ezzel a dombos háttérrel rendelték. Ha kifizetik érte egyben a pénzt, el tudok menni a Mátrába. Ki kell kapcsolódnom. Élményekre van szükségem. Vidámságra. Vidámságra?! Hallod, mit beszélek? Tudod milyen idegenek az emberek már nekem? A húgom is idegen, hallod? Nem érdekel a sorsuk, és senkit nem érdekel az én sorsom. Kikoptam az életemből. Nem tudok nélküled mit kezdeni. Ha megfestem a Krisztus-képet, elmegyek a Mátrába. Tudod, hogy megszerettem ezt a Krisztus-fejet? A te arcodat látom benne. Majd sajnálni fogom ha elviszik. Mert ez a kép hozzám tartozik, ez a kép te is vagy.

— Édesem! Édesemet mindenki szereti.

— Mindig olyan szépen tudtál beszélni, milyen gazdag voltál és én milyen koldus vagyok. Kell, hogy találkozzunk! Kell! Csak ez tartja bennem a lelket. Hogy is írja a Biblia?; „Én, Esdrás, láték a Sionnak hegyén nagy sereget, kit meg nem számlálhatok vala, kik mindnyájan énekkel az Urat dicsérik vala. Kik között vala egy magas ifjú, ki a többit mind felülhaladja vala, kik mindenkinek fejére koronákat tészen vala, és annál inkább magasztaltatok vala: én pedig csudálom vala. Akkoron megkérdék egy angyalt, mondék: Kicsodák ezek, Uram? Ki felelvén énnekem, monda: ezek azok, kik a halandó ruhát levetvén, halhatatlant öltöztetnek fel; és az istennek nevéről vallást tévén, mostan koronáztatnak meg és vészik a jutalmat. Ismét mondék egy Angyalnak: Kicsoda amaz ifjú, ki a koronákat fejekbe tészi, és a kezekbe pálmákat ád? Ki felelvén, monda énnekem: az az istennek fia, kiről az ő életében vallás tettenek. S az angyal meghagyá énnekem: menj el, mondd meg az én népemnek, minémű és mely csudálatos dolgait láttad az Uristennek..." Na. Kész. Ennyi van mindössze a Bibliában. És az Újszövetségben még ennyi sincs... ha te mondanál nekem ilyent, elhinném... nem mondom, amíg olvasom, elandalít... öregember vagyok már. Látod, nincs benne semmi bizonyosság. Szép mese. Nagyon szép mese. De én — valót akarok! Egész nap arra várok, hogy majd éjjel... elmondod a titkot, hogy hol vagy? Mit csinálsz? A filozófusok se tudnak többet...: Tornáznom kell. Tudod-e, hogy már nem merem a fejemmel a padlót érinteni... Magas a vérnyomásom és többször észleltem, hogy elszédülök. De ez a derékmozgás, ez nagyon jót tesz. Most a lábizmok jönnek, egy, kettő... tudod, nem merek tv-t venni. Sajnálom az időt rá. Mindig azt hiszem, nem lehetnék annyit veled. Hogy elmúlt az idő. Negyven, ötven, hatvan év! Hatvan évig éltünk együtt. Milyen fiatal voltál, milyen szép! Nem szabad lett volna hagynom, hogy megoperáljanak. De én csak jót akartam. Látod, nem ismernél rám. Nem merek emberek elé kerülni. Csak magamról tudok beszélni, a magányosságomról, és mindig könnyezem. Én nem tudom férfiasan elviselni a fájdalmakat. Mennyivel erősebb voltál te mindig! Erős voltál és gyengéd, neveltél engem. Ha te nem neveltél volna engem mindig a jóra, most ki sem birnám az életet.

— Nem tudtam én magának semmit se adni. Még gyereket se szültem...

— Magadat teremtetted mindig újjá. Engem varázsoltál újjá, hogy megérthessem magam, hogy külön világot tudjak kialakítani magamnak. És mi lett a vége? A te világodat keresem. Az volt az igazi! A te erős lelked átvilágít a síron.

— Ne sírjon édesem, fáj az nekem.

— Nem tudok nem sírni. Nyolcvan éves vagyok már. Legjobb lenne, ha felkészülnék a halálra. De, tudod, hogy én az ilyesmit nem szeretem. Én egy pillanat alatt akarok elmúlni. Csak arra kérlek, hogy figyelmeztess, és te gyere értem. Feltétlenül találkoznunk kell! Hiszen és mindent elmulasztottam! Te feláldoztad magad és én, ostoba állat, hagytam. Ez a legszörnyűbb. Hagytalak elpusztulni, mikor nekem egyedül csak te voltál. A barátom, az anyám, a nővérem — mindenem. — Nagyon beteg voltam már, és idősebb is mint maga, édesem, de mindent köszönök...

— Még te köszönsz! A lábad szeretném megcsókolni, mosnálak mint anya a gyerekét, főznék rád, etetnélek, csak mégegyszer itt lehetnél, csak mégegyszer megértenél... Meg kell mosakodnom és lefekszem. Ma sem keltem fel időben. Nagyon ellustultam. Későn fekszem, hogy veled lehessek, éjjel mindig téged várlak és úgy ébredek, mint akinek már nem is kell a nappal. Pedig festeni fogok. Kell, hogy fessek, érted?! Álombeli színeket találtam. Víziókat. Látod, akaratlanul is újító lettem. Lefestem, ahogy a hajnal dereng, ahogy megreped az élet — mikor lehull a gyümölcs — mikor hinni akar egy öregember. Tudod, mit festek le? Zenét, harmóniát, csendet és éjszakát. Téged ismétellek örökké. Nézd meg ezeket a képeket. Nézd ezt itt, ez is te vagy, minden te vagy. Itthagytál, és most felépítlek magamnak. Ez a fa is te vagy, nagyon sajnállak, szegénykém, hogy úgy meghajlasz. Gonosz voltam hozzád. Ne tagadd, legalább ints, igen, mondd: gonosz voltál, önző voltál.

— Édesem, szerettem magát. Én voltam a szerencsés, mert én csak boldogságot ismertem. Ne szenvedjen, édesem.

— Az öregember kikopik az életéből. Elveszítjük minden jótulajdonságunkat. És a bölcsesség? Csak rigolyák. Nem találom a zoknim, a cipőm, egy félóráig keresem ezt, egy félóráig azt, közben elátkozom a takarítónőt. Te még nem vetted soha észre, hogy a társaságban az öregek mennyire magukra maradnak?!

— Mert ők maguk akarják úgy, édesem.

— Nem ők akarják! Az öregek kibirhatatlanok! Az öregek idegenek! Az öregnek idegen a saját gyereke, a testvére, a barátja. Teljesen leépülünk, és én bosszúból, kétségbeesésből — nap mint nap tornázom, hogy friss maradjak. Egyesek szerint a virágoknak is lelkük van. Nem akarok lefeküdni. Ma vagyok nyolcvan éves, és ez a virág is... Ez a lélek is egyazon csillagrendszernek a lehellete... és él. Látod, ő él. Megfogom a szirmát és beletemetem az arcomat. Él. Él! ... Ha te is láthatnád... Frissek a szirmai, élet van bennük. Dehát nekem az elmúlásra kell már gondolnom. Pedig megfogadtam, hogy csak éjjel — ha veled lehetek. Úgy akarok elmúlni, hogy csak te légy velem... tudod mennyit tapasztaltam, mióta... nem vagy velem?! Nagyon szerencsétlenek az emberek. Mindenki ki akar emelkedni a tömegből, egymás fölé akarunk kerülni, de ezt nem lehet. Egymás mellett élünk és nem egymás fölött. Minden embernek az kell, hogy többre tudja magát értékelni másoknál. Tudod, ez milyen szomorú dolog?! Te nem tudhatod, mert te gazdag voltál. De én tudom, mert én — én kifosztottalak.

— Mindenem maga volt. Csodáltam az erejét, szerettem a képeket, amiket festett, én teljesebb életet éltem mindenkinél.

— Érezned kellett élősdi voltomat. Mert olyan az ember. Ha nem tud felülkerekedni dolgokon, kialakít magának egy filozófiát, amely igazolja önmagát. Egocentrikus lesz az ember, és tudod mit jelent ez? Hiszen neked tudnod kell. Elveszti az emberségét. Te engem csak úgy tudtál megmenteni, hogy feláldoztad magadat. Úgy tettél, mintha minden csak értem volna. A nap, a hold, a virág, mindenki, a többi ember is. Csak értem, egyedül értem! Rettenetes!

— Mindenki megkeresi magának azt az utat, ahol biztonságban élhet. Biztonság nélkül nincs boldogság.

— Neked ez könnyen ment. De miért? Erre felelj, miért?! Neked könnyen ment. Te gazdag voltál, te mindig csak adtál és soha, semmit nem kértél. De hogy csináltad?! Itt vergődök naphosszat, és ahelyett, hogy festenék, csak ezen gondolkozom. Talán azért, mert hittél? Beszélj! Hittél valamiben. Egy istenben, aki neked szerető atyád, nekem az oltalmazóm... De hát láthatod, nincs nekem oltalmazóm, mert az a szerető atya teljesen kifosztott. A koldus kap alamizsnát, de én nem kapok! Dióbélen élek, meg mézet eszek. Azt mondom, rászoktam a hideg ételre, jobb így a vérnyomásomnak. Pedig csak veled akarok lenni. Monnd, hogy építsem föl újra a te világodat? Hiszen testileg még erősnek érzem magam. Ez még erőt ad. Ha felépítem magamnak azt a világot, ha úgy élek, ahogy te élsz — beszélj hát!... Higyjek az istenben? Minden reggel templomba járok, hallod? Téged kereslek ott is... Tudom, így csak eltávolodom tőled, de értsd meg, így a törvényszerű. Meg kell, hogy találjalak, így kénytelen voltam kiemelni magam a többiek közül. De így se jó. Mikor bemegyek a templomba, letérdelek. Ekkor érzem azt, hogy megrepedt az élet. Le kellene festenem. A nagy ürességet, ami bennem arra les, hogy történjék már valami. Csodát várok. És nem történik semmi, mert te nem vagy itt. De hát hol vagy?! Erre felelj! Mivé lettél? Lélekké, aki vándorol és állandóan fejlődik...? Mert, ha van bennünk egy külön lélek, amely halhatatlan, akkor a lélek kiteljesedése a halál után be kell, hogy következzen!

— Nagyon szerettem... magát.

— De ebben nincs megnyugvás! Éppen azért, mert szerettél, az nem lehet, hogy ezután ne találkozzunk! Mondd, hogy találkozni fogunk! Láthatod, a könyvekben sincs bizonyosság. Akkor hát miben hittél, miben?!

— Szerettem magát.. Énbennem maga volt a bizonyosság... Úgy szerettem, hogy én magában éltem... Nő voltam, aki szeret, és akit szeretnek.

— Utoljára a templomba is magaddal vittél!

— Meg akartam tartani magamnak... és olyan gyenge voltam... csak a szerelmem, a szerelme éltetett. Én nagyon sokat éltem. Köszönöm magának... az életemet...

— Csak így ne beszélnél! Tudod, hogy ebbe őrülök bele! Ha most jóvá tehetném, most már tudnám, hogyan kell élnem. Élhetnél te az örökkévalóságnak, csak mégegyszer élhetnék én a pillanatnak! Nem látod, hogy minden csak egy pillanatig tart? És ha megreped a világ, akkor megreped az ember lelke is. Ezt a gyönyörű lakást is azon a napon kaptam, amikor meghaltál. Legalább idehozhattalak volna. Legalább könnyebbek lehettek volna a napjaid. Ha csókolhattalak volna minden pillanatban, ha csak érted éltem volna minden percben... de hát — eltűnt az életünk. Megbocsátasz? Felelj! Ne azt mondd, hogy szeretsz. Nem fájt, hogy önző voltam, hogy kemény, akaratos, kérlelhetetlen, zsarnok? Felelj! Azt mondd, hogy fájt! Azt akarom hallani, hogy fájt; akkor tudnám, hogy még élsz és még valamit jóvátehetek.

— Nagyon szerettük mi egymást, édesem. Feküdjön le és küszüljön a gyűjtemények kiállítására.

— Jó éjszakát, remélem találkozunk. (Felhúzza a falióráit, amely keteygni kezd: „csak atom... csak atom... csak atom".) Azt a világot építem fel magamnak, ígérem neked, ami a tiéd volt... csak lenne bizonyosság!

(A falióra monoton hangon felel: „csak atom van... atom... atom".)

— Atom... van szép is benne... atom..., ha meghalunk, minden tovább él! Minden! Hallod ezt? Ha elalszom, legyél velem. Csak arra kérlek, hogy néha azután is lássalak!

(„Csak atom van..." — ketyegi az óra — „Csak-atom, csak-atom.")

---

felérői és Lajos elérzékenyülésére, áradozására, amit a membránba suttog. Semmi hívás, semmi tárcsázás.

— Nagyon rejti, szita alatt tartja új szerzeményét — állapították meg a kollégák.

— No, de ennyire lestrapálni magát! Ez már több mint diszkréció — mondta Kolonkai Ödön, amikor Lajos valamiért átment a másik osztályra.

— Hű, de nagy balhé lesz ebből otthon, ha egyszer a neje megtud valamit — kuncogott Létai, a doktorjelölt gyakornok.

Addig sutyorogtak Lajos mögött, amíg a főnöke fülét is megütötte.

— Micike — szólt ki titkárnőjének —, kéretem Derék Lajos kartársat.

— Fáradjon be, a főnök kéreti — csicseregte Lajos elé állva Micike.

— Ó, pardon.

— Juj, ez az én lábam volt, Lajoska — próbált kedélyes lenni a titkárnő, mert Lajos révetegségében rálépett a körömcipőjére.

— Mafla kandúr — szíszegte utána Micike, amint Lajos után becsukódott a párnázott ajtó.

— Mi van magával, fiam? — tért a kérdésre egyből Zsemberi Kornél.

— Velem? Semmi, semmi, kérem — nézett végig magán Lajos. — Valami látszik talán rajtam?

— Intelligens ember rögtön orvoshoz fordul, ha beteg.

— De kérem, az én egészségem... mint a makk.

— Akkor meg más van a dologban. Nézze, a magánügye az Öné, de szeretném, ha kevesebbet kujtorogna el éjjel a családjától.

— Éééén?... Éjjel? — dadogta Lajoska —, hiszen ki sem mozdultam otthonról, odaszegezett a tévéhez az olimpia. Két hete emiatt haragszik a feleségem.

— Az olimpia? Maga késő éjszakáig végignézett minden közvetítést?

— Végig. Aztán bekapcsoltam a rádiót a hajnali eseményekre.

— Nahát! Ha lenne egy tizenegyedik aranyérem, azt maga érdemelné, kollega.

— Nem kell nekem semmi, csak egy vetett ágy, kétszer húszonnégy órával.

— Kedves kollegám, óhaja nagyon is reális. Menjen most haza és majd lecsúsztatja. Én szeretem magam körül az egészséges embereket.

Lajosnak előállt a szolgálati kocsi, s a lépcsőn a kollegák sorfala közt hagyta el az épületet.

— Micsoda férfi! Micsoda hős! — suttogták utána hajadon kolleganői.

Lődi Ferenc

Solymos Ida versei

JELKÉP

Habár magáról fontosat
egy bekezdésnyit nem közölt
lehetne csíknyi lombozat
szemem elé ablaknyi zöld
a hetvenkétórás hetek
ragacsos gázlói között
lehetne kéz mely átvezet
angyal maszkjába öltözött
jelkép kimarjult partokon
fontosról pontos hírhozó
bizonyosság és irgalom
halántékomra lőtt golyó

FINTOR

Hűs szelek ha fújdogálnak
mécsvilágnál permeteznek
bolha hint a holdra árnyat
ostobácskák törvénykeznek

Vállra fölfirkált közérdem
aszkétát is megnevettet
Fogyó árnyként úgy kísérj el
mint papok a halott lelket